

Motion till riksdagen

1989/90: A606

av Sigge Godin m.fl. (fp, s, m, c, vpk, mp)

Aktiva pensionärer

Av landets befolkning är nära 1,5 miljoner personer över 65 år. Av dessa är över 90 % både friska och aktiva. Likväl dominerar huvuddelen av debatten om de äldre i samhället av frågor om vård och hemtjänst. Det är viktigt att en allmän insikt skapas om den radikalt ändrade situation vi sedan någon tid står inför och som innebär att i många fall dagens 65-åring i hälsa och prestationsförmåga är jämförbar med 50-åringen för 20 eller bara 15 år sedan.

Dagens situation innebär att en stor och växande grupp människor med kunskap, erfarenhet och aktiv förmåga på grund av gällande regler eller praxis, ställs utanför produktionssystemet och det aktiva deltagandet i det demokratiska systemet som förtroendevalda.

Att erhålla ålderspension är en grundläggande rättighet. Detta är en viktig princip och de vägar som bör sökas för att engagera denna grupp medborgare, seniorerna, i produktion och samhällsliv måste därför bygga på frivillighet. Vi måste dock skapa möjligheter för fortsatt deltagande i dessa verksamheter. Men då måste dessa människor inte bara accepteras utan också välkomnas som medarbetare i angelägna uppgifter.

Pensionsberedningen har belyst stora delar av detta område där frågor om pensioner och avlönad verksamhet knyts samman. Beredningen har också i detta avseende framlagt vissa förslag, som syftar till en förbättrad situation. Beredningen betonar också att den rörliga pensionsalder uppåt mot 70 år, som man avsåg att främja genom 1976 års pensionsomläggning, "kommit att förverkligas i enbart mycket liten, om ens någon, utsträckning". Utöver de rekommendationer och förslag som beredningen lägger fram finner man att, om inte situationen ändras, ytterligare åtgärder, däribland även tvingande lagstiftning, bör provas.

Genom den hälso- och vitalitetsutveckling som skett på senare år har – vad som var angeläget redan år 1976 – blivit än mer nödvändigt idag. Samtidigt har också vårt land kommit in i en period som präglas av arbetskraftsbrist och av en lag produktivitetsutveckling.

Ur många synvinklar är det således synnerligen angeläget att förändra den nuvarande situationen, där många kunniga och aktiva människor ställs utanför den gemenskap som yrkesliv och samhällsarbete erbjuder. Detta utanförstående medför många gånger sänkt livskvalitet för pensionären och ibland en ökad och onödigt belastning på vårdsystemet som ytterligare konsekvens.

Det är förvisso så att många av de frågor som har betydelse i dessa sammanhang är föremål för avtal mellan arbetsmarknadens parter och i så måtto ligger utanför riksdagens beslutsområde. Men det är samtidigt uppenbart att staten som arbetsgivare både har ett ansvar och möjligheter att agera i denna fråga. Staten borde därför som arbetsgivare vara en god förebild för den övriga arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund föreslår vi att följande åtgärder bör vidtas för att underlätta friska pensionärers yrkes- och samhällsverksamhet.

1. Staten bör som arbetsgivare inleda förhandlingar med arbetstagarorganisationerna om olika åtgärder för att underlätta och stimulera de pensionärer som så önskar att fortsätta i sin hittillsvarande eller annan verksamhet till åtminstone 70 års ålder i de fall deras kunskaper och insatser är önskvärda.

2. De regler som nu gäller för landstingen och kommunerna beträffande pensionsuppräknning vid uppskjutet uttag av pension bör även tillämpas på den statliga sektorn.

3. Regeringen bör se över de marginal- och tröskeleffekter som kan uppstå när pensionärer samtidigt uppbär lön/arvoden och pension.

4. Staten bör i egenskap av arbetsgivare instruera statliga verk, myndigheter, affärsdrivande verk m.fl. att underlätta och stimulera sina anställda att, i rimlig omfattning, fortsätta i tjänst.

5. Regeringen bör uppmärksamma de statliga arbetsgivarna på att tillfälliga vakanser eller särskilda uppgifter kan tillsättas med pensionerade arbetstagare.

6. Regeringen bör uppmana AMS att skapa en aktiv arbetsmarknad för friska pensionärer.

7. Regeringen bör i större utsträckning än idag anlita pensionärer med önskvärd kompetens för utrednings- och expertuppdrag.

8. Regeringen bör se över gällande åldersregler och praxis för upprätthållande av offentliga uppdrag i syfte att undanröja kvarvarande hinder för dem som fyllt 70 år att vara offentligt verksamma.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om pensionärers deltagande i yrkes- och samhällslivet.

Stockholm den 24 januari 1990

Sigge Godin (fp)

Martin Olsson (c)

Mona Saint Cyr (m)

Anna Horn af Rantzien (mp)

Oskar Lindkvist (s)

Margö Ingvardsson (vpk)